

بررسی امکان بهره‌مندی از الگوهای مسکن بومی در جهت توسعه پایدار مسکن روستایی

(بررسی نمونه موردی: مسکن بومی روستای ضامنجان شهر اراک)

عبدالرحمان دیناروند^{۱*}، الناز بهبهانی^۲، کبریا بیات^۳

*۱- عضو هیأت علمی گروه معماری دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول dinarvand@jsu.ac.ir
۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول elnazbeh71@gmail.com
۳- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول kbytarch@gmail.com

چکیده

مهاجرت معکوس پدیده‌ای است که امروزه سبب اهمیت روزافزون معماری مسکن روستایی گردیده است. چراکه به سبب این گونه مهاجرت‌ها از شهرهای بزرگ به روستاهای مجاور، نیاز به اسکان بیش از پیش احساس می‌گردد. بنابراین لازم است تا بنایی که به جهت اسکان این افراد تأمین می‌گردد از پایداری لازم برخوردار باشد. این امر درحالی صورت می‌پذیرد که از دیرباز مسکن بومی روستایی به عنوان معماری پایداری که خود را با شرایط مختلف وفق داده است مطرح بوده است. در این پژوهش سعی شده است تا با در نظر گرفتن نیاز مسکن مهاجرین میزان پایداری مسکن بومی روستایی مورد سنجش قرار گیرد. بدین منظور محققین در ابتدا به روش توصیفی- تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای با تدقیق در مفهوم پایداری، توسعه پایدار و معماری پایدار، مؤلفه‌های هریک از این عوامل را شناسایی کرده و سعی نموده‌اند تا مؤلفه‌های مسکن روستایی را از منظر معماری مسکن پایدار مورد دسته بندی قرار دهند تا چهارچوب نظری مناسبی برای سنجش پایداری مسکن بومی روستایی ارائه دهند. سپس به وسیله‌ی برداشت‌های میدانی انجام شده، دو گونه مسکن (دامداران و کشاورزان) در بافت سنتی و بومی روستای ضامنجان شناسایی گردید. در نهایت با تطبیق وجوه مسکن پایدار روستایی با الگوی مسکن بومی ضامنجان این نتیجه بدست آمد که مسکن بومی روستای فوق، حداقل میزان شاخصه‌های پایداری را دارا می‌باشد. بنابراین می‌توان از آن به عنوان الگویی پایدار برای تولید مسکن معاصر به جهت اسکان مهاجرین استفاده نمود در عین حال یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد الگوهای موجود در مسکن بومی این روستا از حیث اقتصادی نیازمند بازنگری می‌باشند تا در گذر زمان موجب ایجاد خلل در سیستم پایدار روستا نگردد.

واژه‌های کلیدی: مسکن بومی روستایی، معماری پایدار، توسعه روستایی، مهاجرت معکوس، ضامنجان